

A.M.I.M.S. M.5

Základy

křesťanské víry

Jan Kabeláč

Základy křesťanské víry

Jan Kabeláč

A.M.I.M.S.

Apostolatus Mariae Immaculatae Matris Spei
(Apoštolát P. Marie Neposkvrněné – Matky Naděje)

Vranov nad Dyjí – Přímětice – Bítov

A. D. 2021

Autor: Jan Kabeláč
Název: Základy křesťanské víry
Vydal: A.M.I.M.S. z.s.
Vranov nad Dyjí – Přímětice – Bítov
Ve spolupráci s: Matice Cyrilometodějská s. r. o., Olomouc
Ediční řada: A.M.I.M.S. M. (tj. knihy pro misijní použití)
Rok vydání: 2021
Vydání: 5.
Původní vydání: Vlastním nákladem autora, 1993
Sazba: Ing. Luboš Mencák
Tisk: Michal Jiříček, M+M, Borotice
Náklad: 70 000 výtisků

S církevním schválením Biskupství brněnského
č.j.: Ep/821/20 ze dne 27. 10. 2020

 Šířeno pod licencí Creative Commons CC BY 3.0 – celou publikaci nebo její části a také její ilustrace a obálku je tedy možné dále šířit komerčně i nekomerčně, pokud uvedete autora a zdroj – úplný text licence najdete na <https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/>

Kompletní texty většiny publikací, které vydává A.M.I.M.S. (včetně misijních knih ediční řady A.M.I.M.S. M., tedy i této knihy), najdete ke stažení zdarma na internetových stránkách FATYMu www.fatym.com a na www.amims.net. Tam je také možné knihy objednat i v papírové podobě (jen za příspěvek na tisk a poštovné).

ISBN 978-80-7266-462-7

„Nekonečným vesmírem nepřekročitelných zákonů se valí temná zeměkoule – nekonečným prostorem, nekonečným časem, obrovské, temné a mrazivé nekonečno v nekonečnu – a na ní poskakuje hromádka tvorů s hypertrofovanými mozky a ve svém velmi konečném čase povykuje: Pokořili jsme zemi, zkrotíme moře, vládneme přírodě, ovládneme vesmír – a Země se valí nekonečným prostorem podle svých nepřekročitelných zákonů bez ohledu na kvikot myši – a lidí.“

Tolik citát z tisku. Stísňující obraz... Má vesmír vůbec nějaký smysl? Má smysl lidský život?

Na tuto otázku se snaží odpovědět nejrůznější světové názory. Tisíce různých náboženství a filosofí. Pravda však může být jen jedna.

Na následujících stránkách se setkáš s křesťanskou odpovědí, která – jak jsme přesvědčeni – není výsledkem úvah pouze lidských. Bude to ovšem jen rámeček křesťanského učení, jak to vyžaduje stručný rozsah této příručky. Kdo hledá pravdu, najde si příležitost, jak tyto poznatky prohloubit a rozšířit. Teprve důkladné poznání zásad křesťanské víry přináší životní jistotu a radost z nalezené pravdy.

Obsah

1. Bůh	7
2. Setkání s Bohem	8
3. Zasahuje Bůh do dějin?	9
4. Jaký je Bůh?	11
5. Trojice	12
6. Vesmír	13
7. Anděl a duch zla	13
8. Člověk	14
9. Izrael.	16
10. Ježíš z Nazareta	18
11. Veřejná činnost.	20
12. Ne pouze Zákon.	21
13. S vyvrženými a viníky.	21
14. Od protestu k požadavkům	22
15. Znamení	24
16. Skutečnost zázraku.	24
17. Ježíš soudí	26
18. V dohledu je kříž	26
19. Vykoupení.	28
20. Po Ježíšově smrti.	29
21. Zmrtvýchvstání	29
22. Velké pověření	31
23. Církev.	31
24. Kdo patří k církvi?	32
25. Církev svatá a církve hříšníků	33
26. Církev a církve	33
27. Tělo Kristovo.	34
28. Boží život v nás.	34

29. Znamení Boží blízkosti	35
30. Křest	36
31. Biřmování	38
32. Eucharistie	39
33. Svátost smíření	42
34. Odpustky	45
35. Pomazání nemocných	45
36. Kněžské svěcení	47
37. Manželství	48
38. Žít jako křesťan	50
39. Smrt a věčný život	54
40. Osobní soud	55
41. Kde máme hledat nebe?	56
42. Očistec	56
43. Může být člověk navěky zavržen?	57
44. Poslední soud	57
45. Hlavní společné modlitby	58

1. Bůh

Anglický matematik a filozof Bertrand Russell podrobně vyložil, proč nemůže věřit v Boha. Jeden z jeho přátel se ho žertem zeptal, co by pan profesor řekl, kdyby se mu mělo přece jenom stát, že by se po smrti octl tváří v tvář Bohu. Russell odpověděl: „Řekl bych mu: Pane, neposkytl jste nám o sobě dost důkazů!“

Mnoha lidem je tato odpověď velmi blízká. Mají pravdu? Teologové se po staletí snažili nalézt důkazy pro existenci Boží. Není snad nutné zde všechny uvádět. Zmiňme se alespoň o některých.

1. Hodinový strojek nevzniká „sám od sebe“. V hodinách je vtěleno příliš mnoho inteligence, než aby mohly povstat „náhodou“. Jsou sestrojeny plánovitě: hodinové pero, nepokoj, kamenná lůžka, kolečkové převody, vzájemné zapadání koleček... To vše ukazuje, že tu někdo myslel, že je tu v základě plán: kde je plán, musel někdo myslet – plánovat.

Ale právě s tímto plánem se setkáme v celé přírodě. Buňka – geniální chemická laboratoř... Oko – dokonalý automatický přístroj... Leteckotechnické vymoženosti ptáků a hmyzu – špičkové technické výkony...

Vzniklo celé nové odvětví vědy – bionika – která využívá divů přírody pro techniku. Geniálně jednoduché rychloměry pro letadla, zatáčkoměry, povrchové obložení ponorek – to vše bylo odpozorováno od přírody.

Svět je plný moudrosti, řádu a plánu. Kde je plán, musel někdo plánovat. Kde je řád, musel někdo ten řád ustano-

vit. Kde je moudrost, musel někdo myslet. Dostáváme se tak k pojmu nekonečné Inteligence, k Bohu.

2. Jiná cesta k poznání Boha si všímá příčinnosti ve světě. Například: věta, kterou právě čtete, je vytištěna na papíře, který byl vyroben ze dřeva, které je ze stromu, který vyrostl ze semene, které... je možno pokračovat až kamsi daleko k první příčině.

Touto příčinou nemůže být hmota – ta by vyžadovala opět další příčinu. První příčinou může být jen nehmotná bytost, nekonečná a všemohoucí, která má příčinu svého bytí sama v sobě – Bůh.

3. Ještě se můžeme zmínit o tzv. důkazu morálním: ve svém nitru se cítíme vázání na velké hodnoty: na pravdu, věrnost, lásku, ohledy...

Svědomí nás nutí k uskutečňování těchto hodnot: prožíváme „jsi povinen“. V mezních situacích i za cenu vlastního života...

Musí být zřejmě nějaká moc, která je schopna člověku uložit, aby jednal právě takto – Bůh.

* *Existují důkazy pro existenci Boží?*

2. Setkání s Bohem

Živou, proměňující víru nepůsobí důkazy. Ty se opírají o rozum. A pouhá teorie nedokáže změnit život.

Živé poznání Boha nastává v modlitbě. Zde prožívám Boha jako přítomného, který skutečně existuje. Kdo se nemodlí, zůstane vždy polovičním pochybovačem.

* *Mohou důkazy o Boží existenci dát člověku živou víru?*

„Pane, já tebe neznám, ty mne však znáš dobře. Obracím se k věcem, které se dají ověřit smysly a rozumem. Chci mít všechno jisté, zaručené, prozkoušené. Tebe však není možné vidět, není možné se tě dotknout rukama. A přece jen ty můžeš způsobit, abych byl šťastný – když s tebou začnu opravdu počítat. Dej mi, prosím, takovou vnímavost, abych mohl věřit v tebe, neviditelného. Staň se pro mne jistotou, o kterou se budu moct opírat ve chvílích radosti i smutku.“

3. Zasahuje Bůh do dějin?

Ten, kdo hledá pravdu a na této své cestě se setká s Bohem, dříve nebo později si položí otázku: Je možné, aby Bůh ponechal člověka v nevědomosti? Aby s člověkem nějakým způsobem nevstoupil do kontaktu?

Křesťané jsou přesvědčeni, že Bůh skutečně vstoupil do lidských dějin. Tuto skutečnost nazýváme Boží zjevení. Svědectvím o Božím zjevení je **Písmo svaté** neboli **Bible**.

Písmo je sbírka větších i menších knih, napsaných různými autory pod vlivem tzv. „Boží inspirace“. Dělí se na **Starý zákon a Nový zákon. Starý zákon obsahuje Boží zjevení před Ježíšem Kristem.** Má 46 knih (21 dějepisných, 7 naučných, 17 + 1 prorockých). **Nový zákon obsahuje Boží zjevení skrze Ježíše Krista a jeho žáky.** Má 27 knih (4 evangelia, Skutky apoštolů, 21 listů apoštolů a Zjevení sv. Jana).

Jádrem Nového zákona jsou **evangelia**, zprávy o životě, učení a působení **Ježíše z Nazareta**.

Kdo poprvé začne bez jakékoliv přípravy číst Bibli, naráží na četné potíže. Zjistí například, že biblický pohled na svět neodpovídá dnešnímu vědeckému poznání; setká se s těžko srozumitelnými výrazy a pod.

Je to dáno tím, že Boží inspirace má zvláštní charakter. Bůh nechtěl sdělovat lidstvu vědecké poznatky (rozvíjení vědy je úkolem člověka), ale pouze skutečnosti, které mají výrazně náboženský či morální charakter.

Přitom bylo ponecháno inspirovanému autorovi, jak tuto látku zpracuje, jakého použije literárního druhu (každý literární druh, např. povídka, báseň, historické dílo, sděluje pravdu svým vlastním, charakteristickým způsobem) a nakolik využije svých vlastních poznatků, které tehdy ještě nemohly být vědecké, ale spíše lidové a mytologické. A tak je Bible plně dílem Božím i dílem lidským.

Pro toho, kdo toto pochopí, stane se Písmo Božím slovem, ze kterého čerpá hlubokou moudrost pro svůj vlastní život. Je však nutné upozornit, že pochopit správně smysl Písma je možné jen v rámci křesťanského společenství – Kristovy církve. (Viz kap. 23–27) „Budte si... především vědomi toho, že žádné proroctví v Písmu není ponecháno soukromému výkladu.“ (2 Petr 1,20)

Knihy Písma nebo alespoň Nový zákon by neměly chybět v knihovně žádného kulturního člověka.

1. *Co je to Bible neboli Písmo svaté?*
2. *Jak se Písmo dělí?*
3. *Co je nejdůležitější z Nového zákona?*
4. *Co víš o literárních druzích v Písmě?*
5. *Je možný soukromý výklad Bible?*

4. Jaký je Bůh?

V náboženských příručkách se uvádí výčet Božích vlastností, například: Bůh je věčný, všudypřítomný, vševědoucí, všemohoucí, nejvyšš svatý, nejvyšš spravedlivý.

Žádná z těchto vlastností však nemůže plně postihnout Boží skutečnost. Je to jen lidský pokus Boha si poněkud přiblížit. Bůh totiž daleko přesahuje lidskou chápavost.

Snad nejlépe by bylo možné vyjádřit Boha těmito termíny: **Bůh je čisté bytí, Bůh je láska.**

Takto oslavuje Boha starozákonní žalm:

Zpívejte Hospodinu píseň novou, zpívejte Hospodinu,
všechny země!

Zpívejte Hospodinu, velebte jeho jméno, rozhlašujte
den po dni jeho spásu!

Vypravujte mezi pohany o jeho slávě, mezi všemi národy
o jeho divech.

Neboť Hospodin je veliký a velmi hodný chvály...
(Ž 96,1–4)

V Písmě se Bůh nazývá Jahve – „jsem, který jsem“. V překladech se užívá místo tohoto jména oslovení Pán (z velké úcty Izraelitů k Božímu jménu). V českých překladech bývá archaické české slovo Hospodin (= Pán).

1. *Jaké má Bůh vlastnosti?*

2. *Jakými termíny je možné Boha nejlépe vyjádřit?*

3. *Jak se v Písmě nazývá sám Bůh?*

5. Trojice

Z novozákonního zjevení je zřejmé, že Bůh žije intenzivním vnitřním životem. Důsledkem této vnitřní činnosti je Boží Trojice.

Bůh je tedy jeden, ale je ve třech osobách: Otec, Syn a Duch Svatý.

Jakousi představu nám dá následující úvaha: jestliže člověk má nějaké poznání, myšlenku, může ji vyjádřit slovem.

Podobně Bůh má poznání o absolutním bytí, tj. sám o sobě. Toto poznání se uskutečňuje, „vyslovuje“ – a to je Syn. Otec a Syn se milují nekonečnou láskou. Tato vzájemná láska je tak intenzivní, že se opět uskutečňuje – a to je Duch Svatý.

Syn se proto také nazývá v Písmě „Slovo“. „Na počátku bylo Slovo a to Slovo bylo u Boha a to slovo byl Bůh.“ (Jan 1,1)

Skutečnost Boží Trojice je výstižně vyjádřena v této modlitbě:

„Otče svatý, ty se věčně pozoruješ ve svém dokonalém obraze, ve Slově – Slovo je radostně uchváčeno tvou krásou a z vaší společné extáze vychází výheň lásky, Duch Svatý. – Jedině ty, přesvatá Trojice, jsi dokonalý, překypující, nekonečný, vnitřní život.“ (Chautard)

1. *V kolika osobách je Bůh?*
2. *Jak se jmenují Boží osoby?*

6. Vesmír

„Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi. Země byla pustá prázdná a nad propastnou tůňí byla tma. Ale nad vodami vznášel se duch Boží.“

„I řekl Bůh: „Buď světlo!“ A bylo světlo...“ (Gn 1,1–3)

Těmito slovy začíná biblická zpráva o stvoření.

Jaký je názor vědy? Podle mínění většiny dnešních vědců vznikl vesmír asi před 12–15 miliardami let tzv. „velkým třeskem“. Tento gigantický výbuch prvotní hmoty dal vzniknout dnešním galaxiím. Vesmír je tedy obrovský, rychle se rozpínající útvar, o jehož budoucnosti nemá věda dosud jasno.

Pokud jde o stáří Země, většina vědců se shoduje v názoru, že vznikla asi před 4,6 miliardami let.

Můžeme biblické stvoření položit do okamžiku „velkého třesku“? Snad. Ale to není důležité. **Celé vyprávění Písma o stvoření, které je biblickým autorem rozvrženo do šesti dnů, má jediný smysl: Bůh stojí na počátku všeho bytí, je principem Universa, vládcem vesmíru.**

1. *Co víme o stvoření světa?*

2. *Existuje rozpor mezi vědou a vírou?*

7. Anděl a duch zla

V biblickém vyprávění se setkáváme s bytostmi, které stojí mezi člověkem a Bohem a které člověku sdělují Boží vůli. Odtud pojmenování anděl = posel.

Z různých biblických textů můžeme usoudit, že některé z těchto bytostí odmítly Boha uznávat a od Boha se odlou-

čily. A tak se v dramatu lidských dějin objevuje duch zla, či ďábel (= pomlouvač), nebo satan (= protivník).

V Novém zákoně Ježíš uzdravuje ty, kteří duchu zla propadli.

1. *Co víš o andělech?*
2. *Co víš o duchu zla?*

8. Člověk

O člověku říká Písmo:

„Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obrazem, stvořil ho, aby byl obrazem Božím, jako muže a ženu je stvořil.

A Bůh jim požehnal a řekl jim:

„Plodte a množte se a naplňte zemi.

Podmaňte ji a panujte nad mořskými rybami, nad nebeským ptactvem, nade vším živým, co se hýbe na zemi.“ (Gn 1,27–28)

Dnešní evoluční teorie předpokládá, že se člověk vyvinul z nižších organismů; tento předpoklad není – pokud jde o lidské tělo – v zásadním rozporu s křesťanským pojmem stvoření.

Písmo dál vypráví o prvních lidech, kteří žili v Boží zahradě Edenu.

„A Hospodin Bůh člověku přikázal: „Z každého stromu zahrady smíš jíst. Ze stromu poznání dobrého a zlého však nejez! V den, kdy bys z něho pojedl, propadneš smrti.“ (Gn 2,16–17)

„Nejzchytralejší ze vši polní zvěře, kterou Hospodin Bůh učinil, byl had. Řekl ženě: „Nikoli, nepropadnete smr-

ti. Bůh však ví, že v den, kdy z něho pojíte, otevřou se vám oči a budete jako Bůh znát dobré a zlé.“

„Vzala tedy z jeho plodů a jedla, dala také svému muži, který byl s ní, a on též jedl. Oběma se otevřely oči: poznali, že jsou nazí.“ (Gn 3,1,4–5,6–7)

Křesťanská teologie chápe toto překrásné vyprávění jako velké podobenství o tragice lidského bytí a o původu zla ve světě.

Tento názor můžeme stručně vyjádřit v několika bodech:

1. **Člověk se stal člověkem tehdy, když ho Bůh obdaroval lidským, nesmrtelným duchem (duší).**
2. **Bůh pozvedl člověka z úrovně tvora do Božské roviny. Svou „milostí“ mu dal účast na svém vnitřním životě (tzv. „milost posvěcující“). Tak se stal člověk „Božím synem“.**
3. **Člověk však chtěl být rovný Bohu, zřekl se Božího synovství a své spojení s Bohem přerušil (tzv. „prvotní hřích“).**
4. **Každý člověk se proto rodí ne jako Boží syn, ale jako pouhý tvor. Chybí mu Boží život a je odsouzen k zápasu se zlem v sobě i mimo sebe (tzv. „dědičný hřích“).**
  1. *Co říká Písmo o stvoření člověka?*
  2. *Kdy se stal člověk člověkem?*
  3. *Jak se stal člověk „Božím synem“?*
  4. *Co je to „prvotní hřích“?*
  5. *Co je to „dědičný hřích“?*

9. Izrael

Další vyprávění Starého zákona se soustředí na vznik a dějiny „Božího lidu“, Izraele.

Zlo mezi nimi nabývá převahy. Místo Boha – Stvořitele uctívá lidstvo přírodní síly, hvězdy, zvířata (tzv. pohanství).

A pak – asi 2 tisíce let před Kr. – se na scéně lidských dějin objeví Abrahám. Bůh mu dává zaslíbení, že z jeho potomstva vznikne národ, který bude „požehnáním pro všechna pokolení země“. Abrahámovi pravnucci se stěhují do Egypta, kde z nich vzniká nový národ, Izrael.

Když podle vyprávění Písma vzrůstá teror a útlak ze strany Egyptanů, vydávají se pod vedením Mojžíše na cestu do „Zaslíbené země“ (tj. do Palestiny). Odchod z Egypta si Izraelité každoročně připomínají zvláštním svátkem – Velikonocemi.

Cestou do „Zaslíbené země“ – u hory Sinaj – uzavírají Izraelité „smlouvu“ s Bohem. Bůh bude výlučným Bohem Izraelského národa a Izraelité budou jeho lidem. (Starý zákon = Stará smlouva). Zde se též vytváří starozákonní zákonodárství.

Jádro zákonů, které dal Bůh Izraelitům, tvoří tzv. „Desatero“, které přijalo později i křesťanství za svůj morální kodex.

Po dobytí Palestiny si zakládají Izraelité království, s hlavním městem Jeruzalémem. Nejvýznamnějším izraelským králem byl David.

Izraelité však stále znovu odpadají od Smlouvy, opět a opět inklinují k pohanství. Přicházejí tresty v podobě vá-

lek a deportací. Bůh mezi nimi probouzí proroky, kteří se vždy znovu snaží přivést národ k věrnosti Smlouvě.

Postupně se v řečích proroků stále výrazněji objevují předpovědi, že se blíží doba, kdy se Izrael stane „požehláním pro všechna pokolení země“. Přijde potomek Davidův, který založí trvalé, mocné a svaté království, které nebude mít konce.

„I vzejde proutek z pařezu Jišajova (Jišaj byl Davidův otec) a výhonek z jeho kořenů vydá ovoce.

Na něm spočine duch Hospodinův.“ (Iz 11,1–2)

„Hle, dívka počne a porodí syna

a dá mu jméno Immanuel (to je S námi Bůh).“ (Iz 7,14)

„A ty, Betléme efratský,

ačkoli jsi nejmenší mezi judskými rody,

z tebe mi vzejde ten,

jenž bude vládcem v Izraeli...! (Mich 5,1)

Izraelité nazývali krále „mašiah“, tj. „pomazaný“ (posvátným olejem na krále). Řecký překlad zní „christos“; odtud naše počestěné **Mesiáš** a **Kristus**. Tento titul přisoudilo křesťanství Ježíšovi z Nazareta, neboť na něm se vyplnila všechna starozákonní proroctví.

1. *V kterém národě se před Kristem uchovávala víra v jednoho Boha?*
2. *Kdo je praotcem Izraelského národa?*
3. *Co víš o mesiášských proroctvích?*
4. *Jak nazývali Izraelité krále?*

10. Ježíš z Nazareta

Zprávy o Ježíšovi z Nazareta nám podává Nový zákon. Je to dílo zcela zvláštního druhu – není to životopis, ani učebnice, ani román nebo literatura faktu. Jeho cílem je vzbudit v člověku víru v toho, který může a chce nám všem přinést spásu.

Prostřednictvím této knihy podávají svědectví o Ježíšovi lidé, kteří se s ním ve svém životě setkali, se kterými Ježíš mluvil, a tak je uchvátil, že změnili svůj život a dali se do služeb tohoto muže.

Z těchto svědectví vyplývá: Ježíš dal vznik hnutí, které začíná v malé odlehle zemi a svými vlnami rychle zasahuje až do středu kulturního a politického dění tehdejšího světa. Brzy se o něm zmiňují nejen ti, kteří o ně mají zájem, ale i oficiální dějepisci (Plinius, Tacitus, Suetonius, Josephus Flavius).

O Ježíšově narození podává Nový zákon tuto zprávu:

„V šestém měsíci byl anděl Gabriel poslán od Boha do galilejského města, které se jmenuje Nazaret, k panně zasnoubené s mužem jménem Josef z Davidova rodu a ta panna se jmenovala Maria. Anděl k ní vešel a řekl: ‚Buď zdráva, milostiplná! Pán s tebou! Počneš a porodíš syna a dáš mu jméno Ježíš. Bude veliký a bude nazván Synem Nejvyššího. Pán Bůh mu dá trůn jeho předka Davida, bude kralovat nad Jakubovým rodem navěky a jeho království nebude mít konce.‘“

„Maria řekla andělovi: ‚Jak se to stane? Vždyť muže nepoznávám!‘ Anděl jí odpověděl: ‚Duch Svatý sestoupí na

tebe a moc Nejvyššího tě zastíní! Proto taky dítě bude nazváno svaté, Syn Boží.“ (Lk 1,26 n).

V prvních křesťanských dobách se vedlo mnoho diskusí o vtělení Božího Syna. Z diskuse vzešlo přesné vyjádření toho, co křesťané vyznávají:

V osobnosti Ježíše Krista se setkává božské s lidským. Přesně řečeno: Ježíš Kristus v jedné osobě spojuje dvě přirozenosti: božskou a lidskou.

Vyznání víry, užívané v křesťanské bohoslužbě, to vyjadřuje takto: „Věřím v jednoho Pána Ježíše Krista, jednorozeného Syna Božího, který se zrodil z Otce přede všemi věky: Bůh z Boha, Světlo ze Světla, pravý Bůh z pravého Boha, zrozený, nestvořený, jedné podstaty s Otcem.“

„On pro nás lidi a pro naši spásu sestoupil z nebe. Skrze Ducha svatého přijal tělo z Marie Panny a stal se člověkem.“

Ježíšovo učení a skutky – jak uvidíme později – jsou plně ve shodě s tímto křesťanským pojetím. Zpráva Nového zákona o Ježíšově narození pokračuje:

„V těch dnech vyšlo nařízení od císaře Augusta, aby se v celé říši provedlo sčítání lidu... Šli tedy všichni, aby se dali zapsat, každý do svého města. Také Josef se odebral z galilejského města Nazareta vzhůru do Judska, do města Davidova, které se jmenuje Betlém, protože byl z rodu a kmene Davidova, aby se dal zapsat spolu s Marií, sobě zasnoubenou ženou, která byla v pozeňnaném stavu. Když tam byli, naplnil se jí čas, kdy měla porodit. A porodila svého prvorozeného syna, zavinula ho do plének a položila

do jeslí, protože v zájezdním útulku nebylo pro ně místo.“ (Lk 2,1 nn).

Vzpomínkovou slavností na narození Ježíše Krista jsou Vánoce. Přesný den Ježíšova narození není však známý. Křesťanská církev stanovila den Narození Páně na 25. prosince, aby tak vytvořila protiváhu dřívější pohanské slavnosti „nepřemoženého slunce“ (slunovrat).

Od narození Ježíše Krista se počítá náš letopočet. Ale ani ten není přesný. Ve skutečnosti se Ježíš Kristus narodil 4–7 let před naším letopočtem.

1. *Jakou zprávu nám podává Nový zákon o Ježíšově narození?*
2. *Jak se jmenovala Ježíšova matka, kde bydlela a komu byla zasnoubená?*
3. *Kde a kdy se Ježíš narodil?*
4. *Kdo je Ježíš Kristus? Co spojuje ve své osobě?*

11. Veřejná činnost

Na veřejnosti se Ježíš objevuje ve věku kolem třiceti let. Působil jako cestující kazatel a učitel. Chodil od města k městu, od vesnice k vesnici, shromažďoval kolem sebe posluchače a „učil je jako ten, kdo má moc a ne jako jejich učitelé Zákona.“ (Mt 7, 29).

Jeho působení brzo vyvolalo velkou pozornost. Lid jej obdivoval, vedoucí představitelé národa se na něho dívali s podezřením, které se postupně měnilo v nenávist a v rozhodnutí Ježíše odstranit. Rostlo v nich přesvědčení, že se

Ježíš svou snahou reformovat obrací proti zavedenému pořádku.

1. *Kdy začal Ježíš svou veřejnou činnost?*
2. *Jak Ježíš působil?*

12. Ne pouze Zákon...

V Ježíšově době existovala pro směřodatnou vrstvu Židů jen jediná cesta k Bohu: přesné zachovávání starozákonních ustanovení. Aplikace zákona na praktický život dala během doby vznik 248 příkazům a 365 zákazům, které bylo nutné přesně dodržovat.

Zvláště přísná byla ustanovení o sabatu, židovském svátku. Léčit druhého nebo vytáhnout zvíře z jámy, vzdálit se ze svého bydliště, vařit nebo péct – to vše už platilo za znesvěcení tohoto dne, za zločin proti Bohu. Život se stal těžko snesitelným.

Tato tvrdá ustanovení vyvolávala Ježíšův hněv. **Ježíšovi nezáleží na pouhém formálním splnění Zákona, nýbrž v první řadě na smýšlení a na vnitřním postoji člověka. Člověk nestojí pod Zákonem. Zákon musí člověku sloužit.**

Převrácení hodnot!

Duchové se tříbí: jedni jsou pro Ježíše, druzí proti němu. Oficiální představitelé Židů už myslí na to, že ho umlčí. Už nyní vyvstává nad Ježíšovým životem kříž.

13. S vyvrženými a viníky...

Ježíš stoloval s vyvrženými a hříšníky. Mnozí se dnes zeptají: Co je na tom divného? Bylo to tak neobvyklé? Bylo. Zákon totiž zakazoval: S bezbožníky není dovolené jíst za

jedním stolem. Zákon určoval, kdo stojí blízko Bohu a kdo nikoli. Představitelé a vykladači tohoto Zákona podle toho určovali, s kým je možné se stýkat. Brali na sebe soudcovský úřad, o němž Ježíš soudí, že není vložen do rukou lidí.

Ježíš s těmito vyvrženými jí a pije. Představitelé Zákona se pohoršují. To přece znamená, že se s těmito bezbožníky ztotožňuje, že se s nimi druží. A ještě více: že i na tato zpuštěná individua Bůh jednou shlédne a přijme je.

Ježíš se tak stává osvoboditelem chudých, utlačených a slabých (i mravně): i pro ně je tu Bůh.

To všechno zneklidňovalo Ježíšovy učedníky a vnucovalo jim otázku: Kdo je tento Ježíš? Jakým právem tak mluví? Jak to, že kritizuje Zákon? Ve jménu Božím, nebo proti Bohu?

14. Od protestu k požadavkům

Dosud jsme viděli, jak Ježíš u vůdců lidu vyvolává pohoršení a vzbuzuje rozporný dojem svým protestem. Nyní se musíme zabývat také jeho požadavky. Řekněme to hned: jsou to požadavky neslýchané, radikální. I ty vyvolávají pohoršení nebo obdiv, odmítnutí nebo následování. Shrňme krátce nejdůležitější z nich:

„Slyšeli jste, že bylo řečeno předkům: Nezabiješ. Kdo by zabil, propadne soudu. Ale já vám říkám: Každý, kdo se na svého bratra hněvá, propadne soudu.“ (Mt 5,21–22) Nebo: „Slyšeli jste, že bylo řečeno: Nezcizoložíš. Ale já vám říkám: Každý, kdo se dívá na ženu se žádostivostí, už s ní zcizoložil ve svém srdci.“ (Mt 5,27–28) Nebo: „Slyšeli jste... Miluj svého bližního a měj v nenávisti svého nepřítele. Ale já vám

říkám: Milujte své nepřátele a modlete se za ty, kdo vás pronásledují.“ (Mt 5,43–44) atd.

Ježíš neustále zdůrazňuje protiklad mezi tím, co bylo Zákonem pro „předky“, a mezi tím, co nyní požaduje on. Stále znovu se posluchači setkávají se slovy „ale já vám říkám“.

Ježíšův požadavek prohlubuje obsah Zákona. Je patrné stále postupující zniternění: člověka neodcizuje Bohu pouze skutek, ale už myšlenka a motiv. Konkrétně: člověk se neproviňuje pouze vraždou, ale už hněvem a nadávkou. Jiné zákony ze své vůle mění: už nesmíte nenávidět své nepřátele, nýbrž máte je milovat a modlit se za ně.

Ježíš se nejen staví do protikladu k náboženským názorům své doby, nýbrž klade nové požadavky. Židovské zákony sahaly až k Mojžíšovi. Mojžíš přijal přikázání od Boha. Ježíš nyní sám sebe činí autoritou a stávající autoritu uvádí v pochybnost. Tím se v očích tehdejších lidí staví do pozice Mojžíše, ba více, staví se na místo Boha.

Tento Ježíšův nárok se ještě zvyšuje tím, že požaduje rozhodnutí vzhledem ke své vlastní osobě. Bohatému mládenci, který nechce opustit svůj majetek, říká: „Prodej všechno... pak přijď a následuj mě!“ Anebo: „Kdo není se mnou, je proti mně.“ Ježíš od svých posluchačů žádá nejen, aby poslouchali Boha více než lidi, nýbrž zároveň požaduje: „Slyšte mne a následujte mne.“ Jeho osoba je směrodatná. Ježíš nárokuje sám pro sebe autoritu a postavení, které patří jedině Bohu.

Při tom všem Ježíš ví, že je zajedno s vůlí Boží. To, co požaduje a činí, je v naprosté shodě s tím, co chce i Bůh.

Znovu nutně vzniká otázka: „Kdo je tento muž?“ A odpověď? „Kdo přijímá Ježíše, přijímá v Ježíšovi Boha.“ Tato odpověď je stále zjevnější. (Viz kap. 10)

* *Co víš o Ježíšově učení?*

15. Znamení

„Když (Ježíš) sestoupil z hory, šly za ním velké zástupy. Tu přišel jeden malomocný, klekl před ním a řekl: „Pane, chceš-li, můžeš mě očistit.“ Vztáhl ruku, dotkl se ho a řekl: „Chci, buď čistý.“ A hned byl od svého malomocenství očištěn.“ (Mt 8,1–3)

„Když Ježíš odtamtud odcházel, šli za ním dva slepci a hlasitě volali: ‚Synu Davidův, smiluj se nad námi!‘ Jak vešel do domu, přišli ti slepci k němu. Ježíš jim řekl: ‚Věříte, že mám takovou moc?‘ Odpověděli mu: ‚Ano, Pane.‘ Dotkl se tedy jejich očí a řekl: ‚Ať se vám stane, jak věříte.‘ I otevřely se jim oči.“ (Mt 9,27–30)

Evangelia popisují celou řadu takových uzdravení. I Ježíš se na ně výslovně odvolává: „Právě ty skutky, které konám, svědčí pro mne, že mě Otec poslal.“ (Jan 5,36)

1. *Co víš o Ježíšových zázracích?*

2. *Proč konal Ježíš zázraky?*

16. Skutečnost zázraku

Je podivným paradoxem, že Ježíšovy zázraky, které se v jeho době pokládaly za potvrzení Ježíšova poslání, vyvolávají v současné době rozpaky a pochybnosti. Neprávem. Ani Ježíšovi protivníci se je neodvážili popřít. Vysvětlovali je ovšem po svém: Ježíš dělá zázraky s pomocí zlého ducha.

Ať to zní jakkoliv podivně, i dnes se dějí zázraky, a to v tak velkém množství, že mohou být kontrolovány „v laboratořích“. Zpravidla jsou vázány na některá poutní místa (např. Lurdy ve Francii), nebo na mimořádné osobnosti, které jimi dosvědčují hodnověrnost křesťanství.

Zde jsou některé z nich:

Pietru de Rudder roztránil padající strom levou nohu, takže mu musela být amputována. Pieter amputaci odmítl. Zlomené kosti nesrostly: hnisající rána vylučovala úlomky kostí, takže nakonec chyběly mezi konci lomu tři centimetry kosti. Při modlitbě před sochou Matky Boží pocítil Pieter náhlý otřes a mohl se zvednout. Zlomené kosti se v okamžiku spojily, chybějící část byla doplněna, rána se zacelila.

Elisabeth Delotová byla operována na rakovinu žaludku. Rakovina se znovu rozbujela a jí hrozila smrt. Při koupeli v lurdském prameni byla okamžitě uzdravena. Přitom podivuhodným způsobem zmizela operační jizva, zmizelo i nové připojení střeva a obnovil se původní stav žaludku.

Je zřejmé, že zde uzdravuje myslící moc a ne neznámé X paprsky.

O tom, že události v Lurdech probíhají tak, jak jsou líčeny, se nedá prakticky pochybovat. Skutečnosti jsou potvrzeny přísednými svědectvími mnoha lékařů, úředními spisy klinik, rentgenovými snímky, rozborů krve atd.

Je však třeba poznamenat, že tyto podivuhodné události nejsou předmětem křesťanské víry. Bylo by ale málo rozumné popírat je.

17. Ježíš soudí

Náš postoj k Ježíšovi – buď víra, nebo odmítnutí – rozhodne o Ježíšově postoji k nám. „Kdo by se však styděl za mne a za má slova, za toho se také bude stydět Syn člověka, až přijde ve slávě své i Otcově...“ (Lk 9,26)

Předkládá se tu myšlenka na soud na konci času, při kterém Bůh pronese rozsudek nad naším životem. Opět se Ježíš ztotožňuje s Bohem, když pro sebe nárokuje Boží činnost, totiž souzení. Každé setkání s tímto Ježíšem nutí člověka k rozhodnutí. Neutralita nebo vyhýbání před ním neexistuje. Buď ano, nebo ne. Jedni se dají v setkání s ním otevřít, druzí se uzavírají.

18. V dohledu je kříž

Když se přeneseme do situace a nazírání Ježíšových současníků, pochopíme, že Ježíš působil na autoritu nutně provokativně. Není proto divu, že se ve zprávách evangelií neustále objevují formulace jako: „Farizeové šli hned ven a s herodovci se proti němu radili, jak by ho zahubili.“ (Mk 3,16). Nebo: „Hleděli se ho zmocnit.“ (Mk 12,12). Také sám Ježíš stále jasněji viděl, do jaké situace se dostal, a předpovídal: „Syn člověka bude vydán lidem do rukou a zabijí ho.“ (Mk 9,31).

Situace se přiostruje. Rýsuje se konec Ježíšovy činnosti. Kříž se stává neodvratným; je to logický důsledek jeho jednání. Zůstane Ježíš za těchto okolností věrný svému nároku, své nabídce? Bude i nadále stát při svých celnících a hříšnících? Bude svým vystupováním i nadále lidi

konfrontovat s Bohem? Nebo se toho všeho vzdá, aby se zachránil?

Odpověď evangelií je jednoznačná: Ježíš byl zatčen a předveden před veleradu.

„Velekněží a celá velerada hledali proti Ježíšovi lživé svědectví, aby ho mohli odsoudit na smrt, ale nenašli, třebaže se dostavilo mnoho falešných svědků. Velekněz povstal a zeptal se ho: ‚Nic neodpovídáš na to, co tito (lidé) proti tobě vypovídají?‘ Ježíš však mlčel. Tu mu velekněz řekl: ‚Zapřísahám tě při živém Bohu, abys nám řekl, zdali jsi Mesiáš, syn Boží!‘ Ježíš mu odpověděl: ‚Tys (to) řekl. Ale říkám vám: Od této chvíle uvidíte Syna člověka, jak sedí po pravici Všemohoucího a jak přichází v nebeských oblacích.‘“

„Tu roztrhl velekněz své roucho a řekl: ‚Rouhal se! Nač ještě potřebujeme svědky? Právě jste sami slyšeli rouhání. Co o tom soudíte?‘ Odpověděli: ‚Hoden je smrti.‘“ (Mt 26,59 nn).

Římský prokurátor Pontius Pilát po krátkém zdráhání potvrdil rozsudek velerady a odsuzuje Ježíše k ukřižování. **Rozsudek byl vykonán v pátek před Velikonocemi kolem poledne na návrší Kalvárie.** Po několika hodinách těžkého utrpení Ježíš zemřel...

Kříž nelze snižovat na nemilou příhodu, na nehodu v Ježíšově životě. Skrze kříž se naopak jeho činy a slova ocitají ve zcela novém světle.

Ježíš svou smrtí ratifikuje svůj život. Jeho život nabývá své poslední věrohodnosti: tento člověk nic nechtěl a nic si nenárokoval pro sebe. Každá námitka, že Ježíš byl ctižádo-

stivý a chtivý moci, je křížem znicotněna. Všechno, co Ježíš ve svém životě konal, se dělo pro člověka.

Kříž se stává znakem nezištnosti a služby; je obratem Ježíšovy historie, výchozím bodem nové epochy. Nastává doba Nového zákona, zákona lásky.

1. *Jak Ježíš zemřel?*
2. *Kdy a kde to bylo?*

19. Vykoupení

Kdosi zradil svoje přátele... a pak svou vinu vykupuje vlastní smrtí... Téma, mnohokrát literárně zpracované v nej-různějších podobách.

Do situace „toho, který zradil“ se dostalo celé lidstvo (viz kap. 8). Do narušeného vztahu Bůh → člověk, vstupuje Ježíš jako prostředník.

„Je totiž (jenom) jediný Bůh a (jenom) jediný prostředník mezi Bohem a lidmi: člověk Kristus Ježíš, který vydal sám sebe jako výkupné za všechny.“ (1 Tim 2,5–6)

Ježíš tedy zastupuje celé lidstvo jako „ten, který vinu vykupuje vlastní smrtí...“ V tomto případě cizí vinu, vinu lidstva. Odtud Ježíšovo označení Vykupitel světa.

„On sám na svém těle vynesl
naše hříchy na dřevo (kříže),
abychom byli mrtví hříchům a žili spravedlivě.
Jeho ranami jste uzdraveni.“ (1 Petr 2,24)

* *Jaký je smysl Ježíšovy oběti na kříži?*

20. Po Ježíšově smrti...

Vmysleme se do situace Ježíšových učedníků. Ukřižování jejich mistra pro ně muselo znamenat katastrofu, konec víry v jeho poslání. Šli za jeho voláním, vzdali se pro něho svého osobního života. Zdálo se, že zůstali s prázdnýma rukama – a tolik mu obětovali!

Co teď zbývalo jiného, než vrátit se do dřívějšího života a žít v hořkosti, že všechno ztroskotalo? Jenže oni jednají naprosto jinak; začíná vývoj, který je na první pohled zcela nepochopitelný: doba po Ježíšově smrti nepřináší zhroucení jeho díla, nýbrž jeho rozšíření a prosazení do celého světa. Ježíšovi učedníci nejsou rezignovaní a ustrašení, nýbrž jejich vystupování je rozhodné a plné nadšení. Jejich slovem se dává přesvědčit stále více lidí a ti se k nim připojují. Vznikají první křesťanské obce v Jeruzalémě a v okolí, brzy také v sousedních zemích.

Kde se bere tato dynamika? Mezi Ježíšovou smrtí na kříži a touto proměnou učedníků dochází k události, kterou je třeba chápat jako začátek tohoto procesu: k Ježíšovu zmrtvýchvstání.

21. Zmrtvýchvstání

O této události referují velikonoční zprávy čtyř evangelií, několik míst u Pavla a řeči ve Skutcích apoštolů. Všem těmto zprávám je společné jednoznačné vyznání: Ježíš, muž z Nazareta, žije.

Podle evangelisty Lukáše se Ježíš ukázal v neděli večer shromážděným učedníkům a „řekl jim: ‚Pokoj vám!‘

Zděsili se a ve strachu se domnívali, že vidí ducha. Řekl jim: „Proč jste rozrušení a proč vám v mysli vyvstávají pochybnosti? Podívejte se na mé ruce a na mé nohy: vždyť jsem to já sám! Dotkněte se mě a přesvědčte se: duch přece nemá maso a kosti, jak to vidíte na mně.“ A po těch slovech jim ukázal ruce a nohy. Pro samou radost však tomu pořád ještě nemohli věřit a (jen) se divili. Proto se jich zeptal: „Máte tady něco k jídlu?“ Podali mu kus pečené ryby. Vzal si a před nimi pojedl.“ (Lk 24,38–43)

Prokazatelně nejstarší svědectví o zmrtvýchvstání nacházíme v dopise apoštola Pavla Korinťanům (1 Kor 15,3), který byl napsán kolem r. 56. Text dopisu uvádí celou řadu svědků: apoštol Petr a potom 11 ostatních učedníků, dále se Ježíš zjevil více než pěti stům bratří najednou, potom Jakobovi a všem apoštolům, nakonec také Pavlovi. Výslovně se říká, že většina těchto svědků ještě žije. Nemusíme se tedy spoléhat na svědectví jediného člověka, nebo několika málo lidí. V době sepsání dopisu bylo ještě možné dotázat se jich. Máme před sebou svědectví víry, ale historicky podložené, to znamená, že svědectví těchto zúčastněných je historicky prokazatelné.

Se skutečností zmrtvýchvstání stojí a padá celé křesťanství. Toho si byl vědom apoštol Pavel, když napsal: „A jestliže Kristus nevstal, marné je naše kázání, marná je vaše víra.“ (1 Kor 15,14)

Uznat nebo neuznat zmrtvýchvstání znamená tedy věřit nebo nevěřit. Můžeme věřit?

Přímý účastník zmrtvýchvstání, apoštol Jan, píše: „O tom, co bylo od počátku, co jsme slyšeli, vlastníma očima

ma viděli... a čeho jsme se svýma rukama dotýkali, o Slovu života svědčíme a zvěstujeme vám.“ (1 Jan 1,1)

* *Co se stalo třetího dne po Ježíšově smrti?*

22. Velké pověření

„Jedenáct učedníků odešlo... na horu, kam jim Ježíš určil. Uviděli ho a klaněli se mu, někteří však měli pochybnosti. Ježíš k nim přistoupil a promluvil: „Je mi dána veškerá moc na nebi i na zemi. Jděte tedy, získejte za učedníky všechny národy, křtíte je ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého a učte je zachovávat všechno, co jsem vám přikázal. Hle, já jsem s vámi po všechny dny až do konce světa!““ (Mt 28,16–20)

„Když to pověděl, byl před jejich zraky vyzdvižen a oblak jim ho vzal z očí.“ (Sk 1,9)

Nastal čas církve.

* *Jaké pověření dostali apoštolové?*

23. Církev

Je hodně lidí, kteří věří v Krista, ale nevěří v církev; v jejich očích je to zbytečná organizace.

Položme si však otázku: Chtěl nám Kristus přinést zvěst o Bohu? Jistě. Ale jak se potom tato zvěst dostává k lidem 20. století? Zvláště když Kristus sám nic nenapsal?

Je zřejmé, že tedy zde někde musí být lidé, kteří plní příkaz daný učedníkům, hlásat evangelium „až do konce světa“.

Základy církve položil Kristus už v době, kdy si z okruhu učedníků vybral 12 mužů, které nazval apoštolý. (Jeden

zradil – Jidáš, a proto po zmrtvýchvstání Ježíšově mluví Písmo o jedenácti. Později byl tento počet opět doplněn na dvanáct).

Zvláštní pověření dostává apoštol Petr, postavený do čela ostatních: „Ty jsi Petr – Skála – a na té skále zbuduji svou církev a pekelné mocnosti ji nepřemohou. Tobě dám klíče od nebeského království: co svážeš na zemi, bude svázáno na nebi, a co rozvážeš na zemi, bude rozvázáno na nebi.“ (Mt 16,18)

Pro nástupce apoštolů se ujal název „biskupové“, pro nižší duchovní „kněží“ a „jáhnové“.

V čele celé církve stojí dnes – stejně jako v celých dějinách církve – biskup města Říma, papež, který je nástupcem apoštola Petra.

1. *Jaké pověření dostal apoštol Petr?*
2. *Jak se nazývají nástupci apoštolů?*
3. *Kdo je nástupcem Petrovým?*

24. Kdo patří k církvi?

Bylo by omylem domnívat se, že do církve patří jen kněží a biskupové s papežem. Společenství církve tvoří všichni pokřtění věřící; v širším smyslu se však ke Kristově církvi počítají všichni, kteří se snaží být dobrými a spravedlivými lidmi, kteří se řídí svým svědomím, i kdyby se snad sami pokládali za nevěřící. Jde o tzv. „anonymní křesťany“.

- * *Kdo patří k církvi?*

25. Církev svatá a církev hříšníků

Proti církvi se často namítá, že věřící nejsou lepší než ostatní. Také církevní dějiny ukazují hodně temných stránek: inkvizice, špatní a vládychtiví papežové, bohatství církve atd.

Na tuto námitku odpověděl vlastně už Kristus, když církev přirovnal k síti, do které se chytly ryby dobré i špatné, nebo k poli, na kterém vedle obilí roste i plevel. (Mt 13,24–30, 36–43, 47–50)

V tomto světle se církev jeví jako Boží lid, putující dějinami, který zápasí a klesá, ale opět povstává a jde dál. Církev je tedy církvi hříšníků, neboť ji tvoří hříšní lidé, přesto však je svatá, neboť je vedena Božím Duchem, který nedopustí, aby se zpronevěřila svému hlavnímu poslání: hlásání Krista a posvěcování Božího lidu.

1. *Je církev jen svatá?*

2. *Znáš Ježíšova podobenství o hříšnicích v církvi?*

26. Církev a církve

Během dějin docházelo v církvi k nejrůznějším roztržkám. Tak v 11. století došlo k odloučení východních církví, tzv. pravoslavných. V 16. století došlo k roztržce v západní Evropě. Vznikly různé protestantské (evangelické) církve. **Původní církev, od které se ostatní církve oddělily, se nazývá „katolická“, to je „všeobecná“ či „otevřená pro všechny“.**

Vzájemná nevraživost mezi křesťanskými církvemi vždy vyvolávala velké pohoršení. V poslední době se křesťa-

né různých vyznání snaží o vzájemné sblížení v lásce, s konečným cílem sjednocení. Jde o tzv. „ekumenické hnutí“.

1. *Jak se nazývá původní křesťanská církev?*
2. *Co je „ekumenické hnutí“?*

27. Tělo Kristovo

Církev je mnohem víc než pouhá organizace. Podle apoštola Pavla tvoří všichni pokřtění s Kristem, svou hlavou, jedno tělo: „I když je nás mnoho, jsme jedním tělem v Kristu, k sobě navzájem jsme však údy.“ (Řím 12,5)

Sám Kristus to vyjádřil takto: „Já jsem vinný kmen, vy jste ratolesti. Kdo zůstává ve mně a já v něm, ten nese mnoho ovoce.“ (Jan 15,5)

- * *Je církev jen pouhá organizace?*

28. Boží život v nás

Podobenství o vinném kmeni vystihuje též způsob, jakým Bůh obdarovává toho, kdo se otevírá Ježíšovu poselství. Jako ratolesti dostávají životodárnou mízu z vinného kme-
ne, tak ti, kteří patří ke Kristu, dostávají skrze Krista nový život. Tento nový, Boží život v člověku bývá vyjadřován i pojmy milost, Boží vláda, Boží království. Tam, kde vládne Bůh, ztrácí zlo svou sílu; jde o nový, zdravý svět.

Má-li mít člověk účast na novém životě milosti, jsou nutné tři věci: obrácení, víra a křest.

1. *Jak se nazývá nový, Boží život v člověku, který dostáváme skrze Krista?*
2. *Co je třeba, aby mohl mít člověk účast na novém životě milosti?*

29. Znamení Boží blízkosti

Jak se člověk stává křesťanem? Většina čtenářů zná odpověď: křtem. Ale co to znamená? Nejde o nějakou magii, kouzla? Zdaleka ne. To, že se v Kristově církvi užívá různých obřadů, znamená, naznačuje, že se Bůh přibližuje k člověku lidsky srozumitelným způsobem.

Jak je to mezi lidmi, když se vzájemně sblíží? Nacházejí pro to viditelná a slyšitelná znamení: zdraví se, podají si ruku, políbí se...

I Bůh volí tento nám blízký a srozumitelný způsob, aby se k nám přiblížil, aby nás obdaroval svým životem, milostí.

Bůh nám ovšem může udělit svou milost přímo, čistě duchovně, a jistě to dělá. Jsme to my lidé, kteří potřebujeme neustále viditelná znamení, abychom si plně uvědomovali, že nám Bůh dává nový život, a ten život že v nás roste.

Pro Kristova znamení milosti se užívá označení „svátostí“. Svátostí je sedm: křest, biřmování, eucharistie, svátost smíření, pomazání nemocných, kněžské svěcení a manželství.

1. *Jaké prostředky Bůh používá, aby nás obdaroval svou milostí?*
2. *Jak se nazývají znamení milosti ustanovená Kristem?*
3. *Kolik je svátostí? Umíš je vyjmenovat?*

30. Křest

„Kdo uvěří a dá se pokřtít, bude spasen...“ (Mk 16,16)

Všechny svátosti udržují a rozvíjejí nadpřirozený život, uvedení do něho se však děje křtem.

Křest se uděluje omytím vodou a slovy: „Já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého.“

Co vlastně křest působí? Především:

- a) **Očištění.** S vodou spojujeme představu umývání. A skutečně tu jde o očištění, o smytí dědičné viny a veškerého hříchu; jde o přemožení hříšné minulosti.
- b) **Nový život.** Voda je pro nás symbolem života. Nový život, který pochází od Boha, nemůžeme ani naplá-
novat, ani sami vytvořit, musíme se k němu narodit. Tímto novým narozením je křest. Ten skutečně dává nový život, milost. Pokřtěný se stává Božím dítětem.
- c) **Člen církve.** Křest spojuje jednotlivce nejen s Bohem, ale také se všemi, kteří se otevřeli Kristu. Skrze křest jsme se stali „jedním tělem“. Křest znamená za-
členění do církve.

Kdo byl pokřtěn, je pokřtěn jednou provždy; neexistuje opakování křtu.

Je křest nutný? Z toho, co bylo řečeno, plyne, že křest je nutný ke spáse pro všechny, kteří došli k poznání evangelia; bez křtu neexistuje spojení s Kristem, bez spojení s Kristem neexistuje přístup k nebeskému Otci. „Nikdo nepří-
chází k Otci než skrze mne.“ (Jan 14,6)

Zachráněn však může být i ten, kdo o závaznosti křtu nic neví, avšak žije čestně podle svého svědomí. Je to tzv. „křest života“.

Je důležité vědět, že v případě nutnosti (např. v nebezpečí smrti) může platně pokřtít každý člověk.

Křest dětí. Dnes je téměř obecnou praxí církve, že se křtí už malé děti. Křtí-li se dospělý, musí předcházet víra a rozhodnutí ke křesťanskému životu. Ale ani křest dětí se neuděluje nezávisle na víře. Zárukou toho, že dítě bude vychováno k víře, je zde víra rodičů a kmotrů. Kde nejsou předpoklady pro křesťanskou výchovu, nesmí být křest ze strany církve udělen.

Křestní kmotrové přijímají závazek, že budou spolu s rodiči uskutečňovat pozdější křesťanskou výchovu pokřtěného. Je proto pochopitelné, že se nepočítá s kmotrovstvím nekatolických křesťanů, nevěřících a těch, kteří jsou nábožensky lhostejní. Na kmotry se také klade požadavek, aby biřmováním a eucharistií byli již sami uvedeni do plného křesťanského života a pokud žijí v manželství, aby toto manželství bylo církevně uzavřené.

Žít jako křesťan. Pokřtěný byl zbaven viny, má nový život, ale nese jej v „hliněné nádobě“. Tento nový život musí růst jako všechno, co je živé, ale může také chřádnout a odumřít. Křest nás nezabavuje pokušení a sklonu k sobectví. Proto musíme růst a osvědčovat se, abychom byli, jak říká Písmo, „světlem světa, které svítí před lidmi“.

1. *Jak se uděluje křest?*
2. *Co křest působí?*
3. *Může se křest opakovat?*

4. *Je křest nutný ke spáse? Vysvětli proč!*
5. *Může být člověk zachráněn i bez křtu?*
6. *Kdo může křtít v případě nutnosti?*
7. *Za jakých podmínek je možné křtít děti?*
8. *Jaký závazek přijímají kmotrové?*

31. Biřmování

„Nastal den letnic... všichni byli naplněni Duchem Svátým...“ (Sk 2,1.4)

Druhá svátost je jakýmsi dovršením křtu a nazývá se proto svátostí křesťanské dospělosti.

Biřmování uděluje zpravidla biskup, mimořádně kněz. Po modlitbě o dar Ducha Svatého položí udělovatel ruku na hlavu biřmovaného, maže ho na čele křížmem (olej, do něhož je přidán balzám) a říká: „Přijmi pečeť daru Ducha Svatého.“ Biřmovaný: „Amen.“

O účincích biřmování se v Písmě říká: „... přijali Ducha Svatého“ (Sk 8,17). Duch Svatý se uděluje člověku ovšem už při křtu. Ale co se tam vkládá jako zárodek, plně se nyní rozvíjí.

Biřmování činí křesťana duchovně dospělým a uschopňuje ho k boji proti lenosti a nepořádku ve vlastním nitru a k vyznávání víry navenek. Věřící se stává Kristovým apoštolem, hlásá evangelium ve světě nejen slovy, ale celým životním postojem.

Apoštol Pavel napsal v dopise Galaťanům (5,22–23), co uskutečňuje Duch: „Ovocem Ducha je láska, radost, pokoj, shovívavost, vlídnost, dobrotu, věrnost, tichost, zdrženlivost.“

Duch svatý k nám však přichází pouze tehdy, když se mu otevřeme. Proto ani biřmování nepůsobí automaticky, ale vyžaduje naše spolupůsobení. Bůh nepracuje bez nás, ale s námi.

Svátost biřmování vtiskuje věřícím zvláštní charakter (pečeť Páně), není možné ji proto opakovat.

Dolní věková hranice pro biřmovance je u nás 15 let (s možností výjimek).

Biřmovací kmotr má podobný význam jako kmotr křestní. Jsou na něho kladeny tytéž požadavky.

1. *Jak se uděluje biřmování?*
2. *Co působí biřmování?*
3. *Čím se stává biřmovaný?*

32. Eucharistie

„Ježíš vzal chléb, lámal, dával svým učedníkům a řekl: ‚Vezměte a jezte z toho všichni: toto je moje tělo, které se za vás vydává.‘ Po večeři vzal také kalich, dal svým učedníkům a řekl: ‚Vezměte a pijte z něho všichni: toto je kalich mé krve, která se prolévá za vás a za všechny na odpuštění hříchů. Toto je smlouva nová a věčná. To konejte na mou památku.‘“ (Podle Mešního řádu)

Obřad „večeře Páně“, jinak „mše“ nebo „slavení eucharistie“, je centrální křesťanskou bohoslužbou.

Znamení, která se při eucharistické slavnosti konají, nejsou jenom náznakem, symbolem, ale podle Kristova ustanovení to, co naznačují také uskutečňují. **Uskutečňují tedy Kristovu přítomnost mezi námi. Chléb se stává tě-**

lem Kristovým, víno jeho krvi. V okamžiku přijetí těchto darů se osobně setkáváme s Kristem.

Eucharistická slavnost má charakter hostiny. V běžném životě se jídlem posilujeme, jídlo je nutné proto, abychom žili. Avšak společným jídlem také vytváříme společenství. To vše uskutečňuje eucharistická hostina v rovině duchovní.

„Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný,“ řekl Kristus (Jan 6,54). Tím prohlásil, že ho potřebujeme tak, jako potřebujeme denní chléb. Že musíme jíst jeho tělo, musíme pít jeho krev, chceme-li být jeho, chceme-li na sobě naplnit to, k čemu nás vede.

Eucharistická slavnost má charakter oběti. Z dějin náboženství víme, že člověk i při primitivním náboženském poznání pociťoval potřebu svůj vztah k Bohu nějak vyjádřit, a obvykle jej vyjadřoval obětí. Oběť byla znamením oddanosti a smíření s Bohem. Tyto významy se uplatňují i při eucharistické hostině.

Mše tedy není jen připomínkou večeře Páně, ale zpřítomňuje se v ní Ježíšova oběť na kříži. Pavel o tom říká: „Kdykoli totiž jíte tento chléb a pijete z tohoto kalicha, zvěstujete smrt Páně, dokud (on) nepřijde.“ (1 Kor 11,26)

Při eucharistickém obřadu tuto skutečnost připomíná dvojí podoba chleba a vína, aby tak bylo naznačeno prolití krve, to je oddělení krve od těla.

Poznámky pro praxi

Kristus je přítomen nerozdělený jak v podobě chleba, tak v podobě vína. Proto se při katolické bohoslužbě z praktických důvodů podává pouze eucharistický chléb. Jen při zvláštních příležitostech se podává „pod obojí“.

Přijímat eucharistického Krista bychom měli co nejčastěji. Je dokonce možné jít k přijímání i podruhé tentýž den, jsme-li přítomni na celé mši. Pouze ten, kdo není ve „stavu Boží milosti“, tj. kdo se těžce něčím provinil, musí se dříve očistit svátostí smíření.

Jednu hodinu před přijetím těla Kristova je třeba dodržet eucharistický půst. Voda a nezbytné léky však půst neruší. Nemocným jsou povoleny výjimky.

Eucharistický chléb se uchovává v kostelích ve svato­stánku i mimo bohoslužbu, a to pro potřebu nemocných a jako předmět úcty věřících.

Stavba mše

Ve mši je spojena dvojí bohoslužba: bohoslužba slova a bohoslužba oběti.

- a) **Bohoslužba slova:** po úvodních obřadech se čtou úryvky z Písma, následuje výklad Písma nebo kázání.
- b) **Bohoslužba oběti** má tři části:
  - 1) přípravu obětních darů (chleba a vína);
  - 2) proměňování obětních darů;
  - 3) obřad přijímání.
    1. *Jak ustanovil Ježíš svátost svého těla a krve?*
    2. *Co je centrální křesťanskou bohoslužbou?*
    3. *Čím se stává chléb a víno při slavení eucharistie?*

4. *Co pro nás znamená přijetí těchto darů?*
5. *Co řekl Ježíš o těch, kdo jedí jeho tělo a pijí jeho krev?*
6. *Je mše jen připomínkou večere Páně?*
7. *Je nutné vždy přijímat „pod obojí“?*
8. *Za jakých podmínek je možné přijímat eucharistického Krista?*
9. *Jaká je stavba mše?*

33. Svátost smíření

„Přijměte Ducha Svatého. Komu hříchy odpustíte, tomu jsou odpuštěny, komu je zadržíte, jsou zadrženy.“
(Jan 20,23)

Těmito slovy dal Ježíš apoštolům a po nich všem, kteří přijmou svátostné kněžství, pravomoc smířovat člověka s Bohem.

Člověk je schopen velkých činů, ale také velkých selhání a provinění. Vina porušuje vztahy lidí a narušuje Boží plán se světem. V nejhlubším smyslu je vina porušením vztahu k Bohu, a to vyjadřujeme slovem hřích.

Hříchu se dopouští ten, kdo vědomě a dobrovolně porušuje nějakou morální hodnotu – kdo jedná špatně; jinými slovy: kdo jedná proti svému svědomí.

Svědomí není nějaký abstraktní pocit, ale je to soud našeho rozumu, který nám ukazuje, co máme konat jako dobro nebo čeho se varovat jako zla.

Objektivní morální hodnoty, kterými se má k svému prospěchu podle Boží vůle řídit člověk i lidská společnost, jsou v Písmě shrnuty do tzv. „Desatera Božích přikázání“ a v evangeliích prohloubeny Ježíšovým učením.

Lidská vina může mít různé stupně. Je zřejmé, že je rozdíl mezi vraždou a malou lží. **Proto rozlišujeme smrtelné (těžké) hříchy a zraňující (lehké) hříchy.**

Smrtelného hříchu se dopouští ten, kdo se zcela vědomě a zcela dobrovolně provinuje ve velmi závažné věci. Smrtelný hřích usmrcuje v duši člověka Boží život, milost. Spojení s Bohem je zcela přerušeno.

Kde chybí některý z uvedených předpokladů, nejde buď vůbec o hřích, nebo jde o hřích zraňující (lehký). Ani zde ovšem nejde o nějakou bezvýznamnou událost. I lehký hřích vzdaluje člověka od Boha.

Kristu přivádí znovu a znovu klesajícího křesťana k Bohu i společenství církve svátostí smíření.

Svátost smíření má tyto části:

1. **Sebepoznání (zpytování svědomí).** Člověk se zamýšlí nad svými činy a hodnotí je z hlediska Božího zákona. V praxi je možné použít tzv. „zrcadla svědomí“, obsaženého ve vhodné příručce (viz též kap. 38).
2. **Lítost a předsevzetí.** Bez lítosti není odpuštění. Je důležité vědět, že to není věc citu a nemusí vést k slzám. Lítost znamená nejen poznat, že jsme něco udělali špatně, ale tuto špatnost uznat a distancovat se od ní. Tím začíná proces, kterému říkáme obrácení.

Neoddělitelnou součástí takové lítosti je předsevzetí nehřešit a případnou zaviněnou škodu napravit.

Lítost, tedy vnitřní rozchod se zlem, je pro překonání hříchů tak rozhodující, že při dokonalé intenzitě této lítosti (motivované láskou k Bohu) Bůh odpouští ihned, jakmi-

le se po hříchu k němu obrátíme, i když nám pak zůstává povinnost podrobit svůj hřích soudu zpovědníka.

3. **Vyznání (zověď).** Aby měla smysl Kristova slova o „odpuštění“ a „zadržení hříchů“, je nutné, aby kněz, než udělí odpuštění, byl s lidskou vinou seznámen. Pro praxi je třeba vědět, že úmyslné zamlčení smrtelného hříchu má za následek neúčinnost svátosti smíření. A že u smrtelných hříchů je třeba uvést i počet a závažné okolnosti. Je rozdíl, provinil-li se někdo jednou, nebo proviňuje-li se stále.

Lehké hříchy není nutné vyznávat, protože se nám odpouštějí i mimo svátost smíření, např. modlitbou, četbou a rozjímáním Písma, přijetím eucharistie apod. Pro duchovní růst je však vyznání i lehkých hříchů, případně i rozhovor o osobních problémech, velmi důležité.

Kněz, který zpovídá, je vázán velkou, neobyčejně přísnou povinností mlčet. Je to vůbec nejpřísnější povinnost, která kněze váže, neexistuje žádná výjimka. Není tedy třeba bát se prozrazení.

4. **Kající skutek (dostiučinění).** Abychom si uvědomili, že hřích není jen tak něco bezvýznamného, ukládá zpovědník vykonání nějakého dobrého činu, nebo skutku sebezáporu.
5. **Rozhřešení.** Je to výslovné prominutí hříchů, které kněz pronáší jménem Kristovým.
  1. *Jakými slovy ustanovil Ježíš svátost smíření?*
  2. *Kdo se dopouští hříchu?*
  3. *Kde jsou shrnuty objektivní morální hodnoty?*
  4. *Jak rozlišujeme hříchy?*

5. *Kdo se dopouští smrtelného hříchu?*
6. *Jaké má smrtelný hřích následky?*
7. *Které části má svátost smíření?*
8. *Co působí dokonalá lítost?*
9. *Co je třeba uvést při vyznání?*

34. Odpustky

Odpustkům se většinou špatně rozumí. Odpustky nejsou odpuštěním hříchů, je to vždy jen **prominutí tzv. „časných trestů“ za hříchy, jejichž vina již byla odpuštěna.** Odpustky, respektive jejich nesprávné udělování, způsobily v církvi mnoho zla. Pozitivní a trvalé na odpustcích je, že si při nich člověk uvědomuje, že hřích vleče za sebou následky, které musí být postupně odčiňovány, i když hřích je dávno odpuštěn. Kromě toho se jimi upevňuje vědomí, že církev chce pomoci jednotlivcům překonávat následky hříchu.

* *Co jsou odpustky?*

35. Pomazání nemocných

„Je někdo z vás nemocný? Ať si zavolá představené církevní obce a ti ať se nad ním modlí a mažou ho olejem ve jménu Páně; modlitba (spojená) s vírou zachrání nemocného, Pán ho pozdvihne, a jestliže se dopustil hříchů, bude mu odpuštěno.“ (Jk 5,14–15)

Ve svátosti nemocných zakouší křesťan, že ani v nemoci a v utrpení nezůstává opuštěn, že i za této situace je zahrnut Ježíšovou láskou.

Kristus posiluje důvěru nemocného v Boha, dává mu klid a jistotu. Odpouští mu hříchy, je-li to nutné, a osvobozuje ho i od jejich následků.

Svátost nemocných dává sílu spolu s Kristem utrpění trpělivě nést a obětovat je za spásu druhých. Je-li to k duchovnímu prospěchu nemocného, napomáhá k jeho uzdravení.

Svátost nemocných uděluje biskup nebo kněz. Přijmout ji má každý křesťan, který „nebezpečně chřadne nemocí nebo stářím“ (Obřad pomazání nemocných). Pro posouzení, zda jde o vážné onemocnění, stačí rozumně odůvodněné mínění bez zbytečné úzkostlivosti. Při déle trvajících nemoci, kdy se stav zhorší, může se svátost udělit znovu, může být udělena i před nebezpečnou operací. Starší lidé, kteří slábnou věkem, ji mohou přijmout, i když netrpí zjevnou nemocí. Po patřičné přípravě je možné udělovat tuto svátost hromadně v kostele ve společenství věřících.

Kněz uděluje svátost nemocných tak, že maže nemocného olejem na čele a na ruku a při tom říká příslušné modlitby. Nemocný odpovídá: Amen.

Udělení svátosti nemocných předchází obvykle svátost smíření a apoštolské požehnání, uzavírá ji přijetí eucharistie.

Je-li to možné, připravíme v pokoji nemocného bílé prostřený stůl, na něm kříž, dvě hořící svíce a sklenici vody. Na misku dáme kousek vaty.

- 1. Co působí svátost nemocných?*
- 2. Kdo má přijmout svátost nemocných?*
- 3. Jak se svátost nemocných uděluje?*

36. Kněžské svěcení

„Jako Otec poslal mne, tak i já posílám vás.“ (J 20,21)

„Jděte a hlásejte: ‚Přiblížilo se nebeské království.‘“
(Mt 10,7)

„Všecko, co svážete na zemi, bude svázáno na nebi, co rozvážete na zemi, bude rozvázáno na nebi.“ (Mt 18,18)

Svátostí křtu jsme všichni připojeni ke Kristu a máme tak účast na jeho kněžství (tzv. „obecné kněžství“ Božího lidu). Každý jednotlivec je tedy povolán k apoštolátu a má hlásat Krista.

Přesto však bylo nutné ustanovit v církvi ještě zvláštní služby. Kristus vyvolil z učedníků, které si kolem sebe shromáždil dvanáct, které zvláště vychovává a nazývá apoštoly. Těch dvanáct Ježíš vybavuje zvláštní mocí, kterou je možno chápat jako pověření k zvláštním službám Božímu lidu. Jsou to: 1. služba hlásání Božího slova; 2. kněžská služba; 3. pastýřská služba (služba vedení).

Své pověření předávali apoštolové vzkládáním rukou – svěcením. V listě Timotejovi píše apoštol Pavel: „A proto tě vybízím: zase oživ plamen Božího daru, který ti byl dán vzkládáním mých rukou.“ (2 Tim 1,6)

Svátost kněžství má tři stupně: svěcení jáhenské, kněžské a biskupské. Plnost kněžství mají pouze biskupové. Nižší stupeň mají kněží, kterým chybí moc udělovat svátost kněžství. Úvodním stupněm jsou jáhni. Ti mohou křtít, kázat a podávat eucharistii (nemohou však sloužit mši, zpovídat, udělovat svátost nemocných apod.).

Kněžské a jáhenské svěcení uděluje biskup, biskupské svěcení obyčejně biskup za asistence dvou dalších biskupů. Všechna svěcení se udělují vzkládáním rukou, při některých (kněžství a biskupství) se užívá také mazání olejem.

Péče a starost o dostatek kněží je věcí všech věřících.

1. *Jak se předává duchovní moc, kterou obdrželi apoštolové od Krista?*

2. *Kolik stupňů má svátost kněžství?*

37. Manželství

„Na začátku při stvoření... však (Bůh), učinil (lidi) jako muže a ženu. Proto opustí muž otce i matku, připojí se ke své ženě, a ti dva budou jeden člověk. Už tedy nejsou dva, ale jeden, A proto: Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj!“ (Mk 10,6–9)

Manželství a rodina jsou základním prvkem společnosti. Proto církev projevuje o manželství křesťanů mimořádnou péči.

Manželství je především společenství lásky. Lidská láska je však slabá, v těžkých životních situacích může selhat. Manželé proto potřebují pro své úkoly zvláštní božskou pomoc. Ve svátosti manželství dostávají Kristovou milostí světlo a sílu k větší lásce a věrnosti a k snadnějšímu zvládnutí všech povinností.

Svátost manželství si udělují sami snoubenci tak, že si vymění manželský souhlas (slib) před příslušným knězem a dvěma svědky: „Já (jméno), odevzdávám se tobě, (jméno), a přijímám tě za manželku (manžela). Slibuji, že ti zachovám lásku, úctu a věrnost, že tě nikdy neopustím a že

s tebou ponesu všechno dobré i zlé až do smrti. K tomu ať mi pomáhá Bůh. Amen.“

Kněz potvrdí platnost uzavřeného manželství a novomanželé si navzájem navléknou posvěcené prsteny.

Svátostné manželství je nerozlučné: „Každý, kdo se rozvádí se svou ženou a vezme si jinou, dopouští se cizoložství, a kdo se žení s rozvedenou, dopouští se cizoložství.“ (Lk 16,18) Podobně můžeme číst u apoštola Pavla: „Těm, kteří žijí v manželství, nařizuji ne já – ale Pán: Žena ať od svého muže neodchází. Odejde-li však přece, musí zůstat neprovdaná, anebo se opět se svým mužem smířit. Právě tak se muž nesmí se svou ženou rozvést.“ (1 K 7,10–11)

Podle církevního ustanovení je každý katolík, který chce žít v manželství, ve svém svědomí zavázán uzavřít církevní sňatek, a to i v případě, že uzavírá manželství s nekatolíkem nebo s nevěřícím. Po nekatolické straně se pouze požaduje, aby vyjádřila při obřadu souhlas k manželství.

Katolík, který žije v manželství neuzavřeném také církevně, zůstává nadále členem církve. Nemá však v církvi některá práva (nemůže přijímat eucharistii, nemůže být kmotrem a pod.). Ať se o své situaci poradí se zkušeným knězem.

Doba známosti má být dobou pozorného seznamování s povahovými vlastnostmi partnera, aby oba poznali, zda se k sobě hodí. Doba známosti je i školou opravdové lásky, která se projevuje ve vzájemné úctě, udržované sebeovládáním, a v ochotě chápat jeden druhého.

Církevní sňatek zařizuje duchovní správce v bydlišti snoubenců, zpravidla v bydlišti nevěsty. Je třeba, aby snoubenci přišli za knězem aspoň tři měsíce před zamýšleným sňatkem a mohli se tak v klidu připravit na významný den svého života.

1. *Co působí svátost manželství?*
2. *Jak se uděluje svátost manželství?*
3. *Proč pokládáme manželství za nerozlučné?*
4. *Kdo je zavázán uzavřít církevní sňatek?*

38. Žít jako křesťan

Kdy je někdo opravdu křesťanem? Při jedné anketě, jak si lidé podle běžného mínění představují křesťana, bylo řečeno: „Křesťan se musí řídit mnoha příkazy a zákazy, horlivě se modlit a u katolíků k tomu přistupuje, že musí v neděli jít do kostela.“ – Obraz křesťana může být sotva žalostněji zkeslen. Což radostná Boží zvěst skutečně záleží jen v omezeních a příkazech?

Bylo by dobré vrátit se teď ke 28. kapitole a přečíst si, co se tam říká o milosti.

Milostí se člověk rodí k novému životu, takže „se smíme nazývat Božími dětmi“ (1 Jan 3,1). Tato účast na Božím životě vytváří vlastní existenci křesťana.

Život víry a milosti však není pouhým teoretizováním, ale má každodenní konkrétní podobu. Proto Písmo říká: „... jako tělo bez duše je mrtvé, tak i víra bez skutků je mrtvá.“ (Jak 2,26)

O svědomí a vině byla zmínka v kapitole 33. Zde pouze stručně uvedeme obsah „Desatera“, které je morálním kodexem věřícího křesťana.

1. V jednoho Boha věřiti budeš. Nebudeš mít jiné bohy mimo mě.

Křesťan se vzdělává ve víře, která je směrnicí jeho života.

V každé životní situaci si zachovává vyrovnanost a obrací se k Bohu s hlubokou důvěrou a láskou.

Křesťan se denně setkává s Bohem v modlitbě. Křesťan není pověřčivý.

2. Nevezmeš jména Božího nadarmo.

Kdo má správnou představu o Bohu, ten o něm mluví vždy s úctou. Křesťan nezneužívá jméno Boží, nemluví posměšně o Bohu a o věcech víry a nikdy nepřísahá lehkovážně nebo křivě.

3. Pomni, abys den sváteční světil.

Křesťan se každou neděli setkává s ostatními bratry a sestrami ve víře při společné bohoslužbě a neruší nedělní klid a zotavení těžkou prací.

4. Cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl a dobře ti bylo na zemi.

Křesťan, i když už jako dospělý a samostatný člověk nemá vůči rodičům závazek poslušnosti, chová se k nim laskavě a pozorně a je ochotný jim pomoci. Vlastním dětem věnuje potřebný čas k výchově, seznamuje je se zásadami víry a vede je ke křesťanskému životu. Křesťan respektuje autoritu představených.

5. **Nezabiješ.**

Křesťan vidí v každém člověku Krista, kterému v bližním může sloužit. Je proto vždy laskavý a přátelský, snaží se druhé pochopit. Uvědomuje si svou zodpovědnost za zdraví a život svůj i bližních, neubližuje, nepěstuje v sobě nenávist a ochotně odpouští. Křesťan neničí klíčící život (potrat).

6. **Nesesmilníš.**

9. **Nepožádáš manželky bližního svého.**

Celé lidské tělo je krásné Boží dílo, je dobré. Pohlavní síly podněcují v mladých lidech životní elán, vedou k hledání životního partnera a k založení domova a rodiny. V manželství slouží pohlavní síly k předávání života a k vzájemnému obdarování láskou. Pudový život však musí být ovládán duchem.

Křesťan nezneužívá sobecky pohlavní pud (cizoložství, pohlavní styk mimo manželství, sebeukájení).

V manželství pečuje o to, aby intimní manželský život byl společně prožitou radostí a prohloubením lásky.

Křesťan neodmítá děti ze sobeckých důvodů.

7. **Nepokradeš.**

10. **Nepožádáš statků bližního svého.**

Křesťan je vždy poctivý. Nepodléhá chamtivosti, nekrade. Není lakomý, ale ani rozhazovačný. Dělá poctivě práci, za kterou je placen.

8. Nepromluviš křivého svědectví proti bližnímu svému.

Křesťan je čestný a upřímný, nelže a nesvědčí nepravdivě o svém bližním. Křesťan nepomlouvá a dovede zachovat svěřené tajemství.

Na otázku, které přikázání je největší, dal Ježíš tuto odpověď: „Miluj Pána, svého Boha, celým svým srdcem, celou svou duší a celou svou myslí. To je největší a první přikázání. Druhé je podobné: Miluj svého bližního jako sám sebe. Na těch dvou přikázáních spočívá celý Zákon i Proroci.“ (Mt 22,37–40)

Myšlenky k pokání

Můj Bože a Otče, tys mi dal veliký dar života, tys mě zahrnoval svou láskou. A já – já byl k tobě lhostejný. Svými špatnými činy jsem tě urážel a zrazoval. Odpuť mi mé viny. Upřímně lituji a jsem odhodlán nedopustit se ničeho, čím bych ztratil tvou lásku. Pomoz mi, abych se stal lepším.

Dej mi sílu a odvalu, abych byl dobrým a spravedlivým člověkem a křesťanem.

Žalm 51 (úryvek):

Smiluj se nade mnou, Bože, pro své milosrdenství,
pro své velké slitování zahlad mou nepravost.

Úplně ze mě smyj mou vinu
a očist' mě od mého hříchu.

Neboť já svou nepravost uznávám,
můj hřích je stále přede mnou;
Jen proti tobě jsem se prohřešil,

spáchal jsem, co je před tebou zlé.
Stvoř mi čisté srdce, Bože!
Obnov ve mně ducha vytrvalosti.
Vrať mi radost ze své ochrany
a posilni mou velkodušnost.

1. *Jaké jsou zásady Desatera?*
2. *Které přikázání je největší?*

39. Smrt a věčný život

Mnozí vidí ve smrti zeď, na níž život neodvratně ztroskotává. Budoucnost po smrti? Hodně lidí má podezření, že naděje na posmrtnou odplatu je podvod, který má utěšit prosté lidi.

Avšak v každém člověku se cosi vzpírá proti myšlence, že bychom měli úplně zahynout. Mocná touha po nesmrtnosti vyvěrá z podstatné složky člověka, z jeho nesmrtelné duše.

Co říká o budoucnosti člověka víra? Kristus přislíbil: **„Já jsem vzkříšení a život. Kdo věří ve mne, i když umřel, bude žít, a žádný, kdo žije a věří ve mne, neumře navěky!“** (Jan 11,25–26)

Ale nejen věřící bude žít po smrti, žít budou i ti, kdo nevěřili v nic a posmrtný život považovali za nesmyslnou pověru. V listě Židům se píše: „...je lidem určeno, že musí jednou umřít a pak (nastane) soud.“ (9,27)

Písmo kromě tohoto „osobního soudu“ mluví též o tzv. „obecném soudu“ nad celým lidstvem: „Přichází hodina, kdy všichni v hrobech uslyší jeho (Kristův) hlas a vy-

jdou: ti, kdo konali dobro, budou vzkříšeni k životu, kdo páchali zlo, budou vzkříšeni k odsouzení.“ (Jan 5,28–29)

Jak tedy vyplývá z Písma, je člověk při smrti podroben tzv. „osobnímu soudu“, na rozdíl od „obecného soudu“, který se bude konat nad celým vzkříšeným lidstvem při druhém Kristově příchodu.

1. *Existuje život po smrti?*
2. *Co přislíbil Kristus?*
3. *Jaký je rozdíl mezi „osobním“ a „obecným soudem“?*

40. Osobní soud

Jak probíhá takový osobní soud? Lidská slova mohou jen chabě vyjádřit Boží skutečnost. Můžeme snad říct asi toto: člověk je ve smrti zalit Božím světlem, v němž s naprostou jistotou poznává sám sebe bez omylu a sebeklamu. Může sám posoudit, co ve světě vykonal dobře a co špatně. Člověk tedy koná soud sám nad sebou. Poznává, jaký je před Bohem, a podle toho poznává i svůj věčný osud: buď život v neustálé lásce (tj. „nebe“), nebo život v neustálém vzdoru vůči Bohu a uzavření se do sebe (tj. „peklo“).

Podle Ježíšových podobenství je v této chvíli rozhodující, zda v sobě neseme Boží život, nebo zda žijeme ve stavu duchovní smrti (viz kap. 28, 33). Tento rozhodující okamžik je zpravidla výslednicí našeho dosavadního života. Patrně jen výjimečně dochází ve smrti k zásadnímu zvratu v dosavadním smýšlení („Lotr po pravici“ – Lk 23,39–43).

1. *Jak probíhá „osobní soud“?*
2. *Co je rozhodující v okamžiku smrti?*

41. Kde máme hledat nebe?

Na tuto otázku nemůžeme odpovědět jinak, než že se jedná o nový a dokonalý způsob života. Nebe je dokonalý dialog mezi Bohem a člověkem, výměna života. Člověk, zcela zbavený sobectví, se vydává Bohu a naopak Bůh zcela nezaštržený se daruje člověku. Teologové tuto výměnu života nazývají „patřením na Boha“. Je to dokonalé naplnění odvěké touhy člověka po nekonečném životě, po nekonečné lásce a štěstí... „Co oko nevidělo, co ucho neslyšelo, a nač člověk nikdy ani nepomyslel, to všechno připravil Bůh těm, kdo ho milují.“ (1 Kor 2,9)

* *Co je to nebe?*

42. Očistec

Z některých textů Písma je zřejmé, že kromě nebe a pekla musí ještě existovat zvláštní stav, kde člověk, který sice zemřel v lásce k Bohu, ale v lásce ještě nevyzrálé, plné sobectví, musí svou lásku očistit, zdokonalit. A tím stavem je očistec.

V čem spočívá toto očišťování duší? Podle svatého Augustina je to zraní v lásce. Duše chce ihned navázat dialog s Bohem, ale poznává, že na to ze své strany není připravena. Poznává, co Bůh pro ni znamená, a cítí palčivou touhu spojit se s ním.

Čím palčivější je touha duše splynout s věčnou láskou, tím palčivěji pociťuje zvrácenou zamilovanost člověka do sebe samého. A tato bolest očišťuje, zdokonaluje lásku člo-

věka, až nastane okamžik, kdy tato láska dozraje k objetí s tím, který je svou podstatou Láska.

* *V čem spočívá očišťování duší?*

43. Může být člověk navěky zavržen?

Kristus vícekrát uvádí dvojí způsob života po smrti: radost a naplnění – prázdnotu a bezúčinnost...

Avšak do této temné bezvýchodnosti není člověk vržen Bohem, tam se může odsoudit jen on sám. Stává se to tehdy, když se v krátkozrakém egoismu zcela uzavírá sám do sebe, když se snaží být blažený svým způsobem a na vlastní pěst. Když v tomto stavu „duchovní smrti“ člověk zemře, zůstane navždy bez Boha a jeho lásky. A to pro něho znamená peklo.

1. *Může být člověk navěky zavržen?*
2. *Kdy by se to mohlo stát?*
3. *V čem „zavržení“ spočívá?*

44. Poslední soud

Člověk není jenom tělo a není jenom duše. Teprve spolu vytvářejí tělo a duši + celého člověka – osobu. Proto nejen duše, ale i tělo musí mít možnost vstoupit do věčnosti.

Písmo mluví o tom, že „na konci času“, znovu přijde Kristus. S tímto návratem je spojeno vzkříšení mrtvých, soud nade všemi lidmi a dokonání světa.

Zatímco při osobním soudu jde o jednotlivce, zde se zjeví osud celého lidstva. Každý uvidí každého tak, jaký skutečně je, nikoli tak, za jakého by se rád vydával a jasně se uvidí důsledky našeho jednání pro průběh lidských dějin.

„Potom jsem viděl nová nebesa a novou zemi – dřívější nebesa a dřívější země zmizely... A uslyšel jsem od trůnu mohutný hlas: Hle Boží stan mezi lidmi! Bůh bude s nimi přebývat; oni budou jeho lidem a on – Bůh s nimi – bude jejich Bohem. On jim setře každou slzu z očí: nebude už smrt ani zármutek, nářek ani bolest už nebude, protože co dříve bylo, pominulo.“ (Zjev 21,1.3–4)

Tyto mohutné vize světa na konci jeho vývoje mají ozřejmit, že Bůh je vlastní střed vesmíru, smysl veškerých lidských dějin, konečný cíl všeho stvoření.

1. *Proč mluví Písmo o „vzkříšení těla“?*
2. *Kdy se to má stát?*
3. *Co je spojeno s příchodem Kristovým „na konci času“?*

45. Hlavní společné modlitby

Znamení kříže

Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Amen.

Modlitba Páně

Otče náš, jenž jsi na nebesích, posvěť se jméno tvé. Přijď království tvé. Buď vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi. Chléb náš vezdejší dej nám dnes. A odpusť nám naše viny, jako i my odpouštíme našim viníkům. A neuveď nás v pokušení, ale zbav nás od zlého. Amen.

Pozdravení andělské

Zdrávas, Maria, milosti plná, Pán s tebou, požehnaná ty mezi ženami a požehnaný plod života tvého, Ježíš. Svátá Maria, matko Boží, pros za nás hříšné nyní i v hodinu smrti naší. Amen.

Apoštolské vyznání víry

Věřím v Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země. I v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho, jenž se počal z Ducha Svatého, narodil se z Marie Panny, trpěl pod Pontským Pilátem, ukřižován umřel i pohřben jest. Sestoupil do pekel, třetího dne vstal z mrtvých, vstoupil na nebesa, sedí po pravici Boha, Otce všemohoucího, odtud přijde soudit živé i mrtvé. Věřím v Ducha Svatého, svatou církev obecnou, společenství svatých, odpuštění hříchů, vzkříšení těla a život věčný. Amen.

Prameny:

Kol. autorů: Naše víra

Madinger: Základy víry

Med: Život z víry

Lelotte: Radostný pohled do života

Miřejevský: Víra bez důkazů

Pokorný: Obnovená liturgie

Knihu pro vás připravil A.M.I.M.S.

Smyslem A.M.I.M.S. (Apostolatus Mariae Immaculatae Matris Spei – česky: Apoštolát P. Marie Neposkvrněné – Matky Naděje) je tisk kvalitních, srozumitelných a velmi levných brožurek či knih nejen pro ty, kteří si je sami přečtou, ale především pro ty, kteří je budou dále šířit – rozdávat, půjčovat, nabízet za dobrovolný příspěvek ve farnostech...

Otec Marek Dunda dává takovýto návod k jejich používání:

„Knih si objednat alespoň deset od každého titulu. Sám si nejdříve knihu přečíst (to je možné i bez toho, že byste si knihu objednali – kompletní texty většiny brožurek a knih z A.M.I.M.S. najdete na internetu na www.fatym.com a www.amims.net).

Potom byste měli uvážit, koho z vašich známých, přátel, sousedů, příbuzných (zejména těch, kteří jsou nevěřící či víře odcizení, kteří již dlouho neudělali nic pro své náboženské vzdělání, kteří jsou nemocní, osamělí) by kniha mohla oslovit, zaujmout, komu by byla prospěšná. Knihy pak rozdávat, půjčovat, nabízet za příspěvek na tisk...”

Značná část produkce A.M.I.M.S. jsou publikace srozumitelné i nevěřícím.

Rádi také pošleme krabici brožurek a knih těm, kteří je budou (po dohodě se svým panem farářem) dále šířit ve farnostech. Více knih na www.amims.net.

Časopis Milujte se!

Ke stejným účelům jako knihy A.M.I.M.S. můžeme doporučit i časopis Milujte se!. Vychází čtyřikrát ročně, doporučený příspěvek na tisk a poštovné jednoho výtisku s 64 barevnými stranami je jen 20 Kč. Jde o časopis nejen pro mladé. Současně se jedná i o časopis pro novou evangelizaci.

I časopis Milujte se! si můžete přečíst na internetu v kompletní verzi na www.milujte.se.

Objednávky časopisu Milujte se! je možno posílat i na adresu A.M.I.M.S. – redakce časopisu Milujte se! a tiskový apoštolát A.M.I.M.S. navzájem velmi těsně spolupracují.

Televize TV-MIS.cz

Mimo to doporučujeme také internetovou křesťanskou televizi www.TV-MIS.cz, kterou rovněž A.M.I.M.S. provozuje.

Nabízí velmi rozsáhlou AUDIOSEKCI, dále písničkový on-line přehrávač JukeBox na <http://jukebox.tv-mis.cz>, přehrávač duchovních přednášek, promluv, seminářů a volně šiřitelných audioknih TémaBox na internetové adrese <http://temabox.tv-mis.cz>.

Dějiny, jak je možná neznáte

P. Pavel Zahradníček

Dějiny jsou opředeny mnoha mýty. Kniha analyzuje populární formou 10 z nich, které se týkají křesťanství. Často je dokonce možné doložit, kdy a kdo je vytvořil... Řada těchto mýtů se u nás ve 20. století dostala i do učebnic. Jsou opakovány, lidé jim věří... Kniha nabízí fakta, díky kterým si každý může udělat svůj názor. (128 stran, doporučený příspěvek 30 Kč)

Cena, kterou zaplatíš

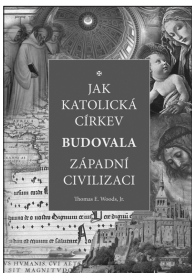
Joseph Fabelle

Autor (původním jménem Mohamed al-Sa'id al-Músávi) se měl stát hlavou šíitského rodinného klanu. Místo toho se rozhodl opustit islám a přijmout křesťanství. Následovalo zděšení a hněv rodiny, vězení, mučení, útěk z Iráku... Svůj příběh napsal ve Francii, kde se nyní i s manželkou a dětmi skrývá před fatvou – islámským rozsudkem smrti. (160 stran, 30 Kč)

Mozaika duchovní moudrosti

Dva kněží (P. Josef Doubrava, P. Marek Dunda) celý život sbírali zajímavé citáty známých i méně známých osobností o moudrosti, štěstí, lásce, naději, víře, vztahu vědy a víry... Do knihy se začtete, kdekoliv ji otevřete. Výborný dárek pro každého – podobně jako předchozí a následující dvě knihy. (96 stran, 20 Kč)

Jak katolická církev budovala západní civilizaci

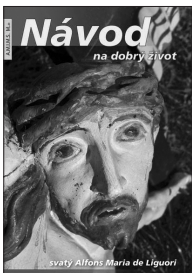
Thomas E. Woods, Jr.

Již druhé vydání knihy amerického historika o tom, za co vše vděčí naše civilizace katolické církvi: například za zrod moderní vědy, systém univerzit, západní právní systém a mezinárodní právo, charitu aj. Přináší též vyvážená historická fakta o Galileově případu. (208 stran + 16 stran barevných příloh, 180 Kč)

Ze života pro život

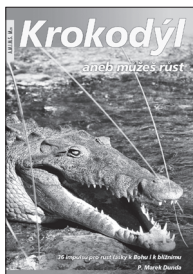
Výběr těch nejzajímavějších svědectví z prvních dvaceti čísel časopisu *Milujte se!*. Skutečné příběhy, někdy obyčejné, jindy zcela mimořádné, které zaujmou snad úplně každého. (96 stran, 20 Kč)

Návod na dobrý život

sv. Alfons Maria de Liguori

Velmi stručná, ale praktická knížka učitele Církve sv. Alfonse Marii de Liguori. Stručně a jasně to podstatné. Ve světě vyšla již ve více než 600 vydáních! (96 stran, 20 Kč)

Krokodýl aneb můžeš růst

P. Marek Dunda

Krokodýl je starým symbolem duchovního života, prý roste po celý svůj život. Podobně i my můžeme celý život duchovně růst. Tato příručka k tomu nabízí stručné postřehy a inspirace – většinou myšlenky ze starších katolických příruček, ovšem převedené do řeči dnešní doby. Mnozí se diví, jak jsou tyto myšlenky konkrétní a aktuální. (64 stran, 15 Kč)

Dotyky nebe a země

Sborník s přibližně stovkou barevných fotografií, reprodukcí a schémat obsahuje sedm témat zpracovaných šesti různými autory: Turínské plátno (včetně nově publikovaných poznatků), Rouška z Manoppella, Zázrak zázraků v Calandě, Nositel Nobelovy ceny za fyziologii a medicínu Alexis Carrel svědkem zázraku v Lurdech, Plačící Madona v Syrakusách, Obrácení Andrého Frossarda, Eucharistický zázrak v Sokólce. (128 stran, 30 Kč)

Tituly je možno objednat pouze za příspěvek na tisk a poštovné na adrese:

A.M.I.M.S., Řk. farní úřad, 671 03 Vranov nad Dyjí 20,

tel: 515 296 384, e-mail: apostolat@fatym.com

Objednávky na internetu: www.fatym.com

a www.amims.net.

Jde nám o maximální šíření textů našich knih. Proto u většiny z nich je možné si přečíst kompletní text knihy on-line na našich webových stránkách www.fatym.com.

„Nekonečným vesmírem nepřekročitelných zákonů se valí temná zeměkoule – nekonečným prostorem, nekonečným časem, obrovské, temné a mrazivé nekonečno v nekonečnu – a na ní poskakuje hromádka tvorů s hypertrofovanými mozky a ve svém velmi konečném čase povykuje: Pokořili jsme zemi, zkrátíme moře, vládneme přírodě, ovládneme vesmír – a Země se valí nekonečným prostorem podle svých nepřekročitelných zákonů bez ohledu na kvikot myši – a lidí.“

Tolik citát z tisku. Stísnující obraz... Má vesmír vůbec nějaký smysl? Má smysl lidský život?

Na tuto otázku se snaží odpovědět nejrůznější světové názory. Tisíce různých náboženství a filosofii. Pravda však může být jen jedna.

Na následujících stránkách se setkáš s křesťanskou odpovědí, která – jak jsme přesvědčeni – není výsledkem úvah pouze lidských. Bude to ovšem jen rámec křesťanského učení, jak to vyžaduje stručný rozsah této příručky. Kdo hledá pravdu, najde si příležitost, jak tyto poznatky prohloubit a rozšířit. Teprve důkladné poznání zásad křesťanské víry přináší životní jistotu a radost z nalezené pravdy.

Knihu můžete objednat v požadovaném množství
jen za příspěvek na tisk a poštovné
na www.amims.net a www.fatym.com.